

**“Διδάσκω Θρησκευτικά.
Διδάσκω διαπολιτισμικά”**

***Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος
Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων***

Σκοπός της εργασίας

Είναι να ερευνησει για την ενδεχόμενη ύπαρξη αρχών και ζητημάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στα σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος των Θρησκευτικών στο γυμνάσιο.

Αρχές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Οι αρχές που διέπουν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση κατά τον Essinger (1990) είναι οι παρακάτω:

- Εκπαίδευση για ενσυναίσθηση
- Εκπαίδευση για αλληλεγγύη
- Εκπαίδευση για διαπολιτισμικό σεβασμό
- Εκπαίδευση εναντίον του εθνικιστικού τρόπου σκέψης

Σύμφωνα με τον Νικολάου (2005) παραδοχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θεωρούνται:

- Η αναγνώριση της ετερότητας
- Η κοινωνική συνοχή
- Η ισότητα
- Η δικαιοσύνη

Διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά βιβλία (1)

■ Στο βιβλίο της Α΄ Γυμνασίου στην ενότητα *“Η ιστορία του Αβραάμ: η μεγάλη κλήση, το μεγάλο «ναι»”* ο Αβραάμ φιλοξενεί τρεις ξένους άνδρες στη σκηνή του και τους περιποιείται προσφέροντας τους τα καλύτερα από τα προϊόντα του. Αυτή η πράξη αναδεικνύει αρχές της ΔΕ όπως: η αλληλεγγύη, ο σεβασμός στην ετερότητα και η αντιρατσιστική συμπεριφορά.

■ Στην ενότητα: *“Η ιστορία του Ιωσήφ: «Εσείς σκεφτήκατε να μου κάνετε κακό, ο θεός όμως επέτρεψε το καλό»”* παρουσιάζεται η ιστορία του Ιωσήφ, ο οποίος μολονότι πουλήθηκε ως σκλάβος από τα αδέρφια του στην Αίγυπτο, η αξία του αναγνωρίστηκε από τον Φαραώ και ανέλαβε σημαντική θέση στο παλάτι. Ο Φαραώ στάθηκε στις ικανότητες του Ιωσήφ και όχι στο ότι ήταν ξένος και δούλος. Με αυτό τον τρόπο τον αναγνώρισε ως ίσο με τους άλλους εργάτες και αποδέχτηκε την εθνική του καταγωγή.

Διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά βιβλία (2)

- Στην ενότητα “Ο λαός ζει σκλαβωμένος στην Αίγυπτο. Ο θεός αποκαλύπτεται στο Μωυσή” διακρίνει κανείς από την πλευρά του Φαραώ ρατσιστική συμπεριφορά και έλλειψη σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα των Ισραηλιτών, στους οποίους συμπεριφέρεται με βάνανσο τρόπο χρησιμοποιώντας τους σε βαριά έργα με σκοπό την εξόντωσή τους, φοβούμενος μήπως εξεγερθούν εναντίον του.
- Στην ενότητα “Η ζωή οργανώνεται με βάση το Νόμο του Μωυσή” εμφανίζονται αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης όπως: η ενσυναίσθηση, η κατανόηση της ετερότητας, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η δικαιοσύνη και η ισότητα. Ειδικότερα, στο νόμο που δίνει ο Μωυσής στο λαό του γίνεται λόγος για τη μη εκμετάλλευση του ξένου, την προσφορά στο φτωχό, το μη δανεισμό με τόκο, καθώς και για την έγκαιρη πληρωμή του ημερομισθίου.

Διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά βιβλία (3)

■ Στην ενότητα “*Βαβυλώνια Αιχμαλωσία: ο λαός στην εξορία*” παρουσιάζεται η ζωή των Ισραηλιτών στη Βαβυλώνα. Οι Ισραηλίτες εργάζονταν σε καταναγκαστικές εργασίες, αλλά συγχρόνως είχαν το δικαίωμα να καλλιεργούν τα δικά τους χωράφια και να ζουν σύμφωνα με τις επιταγές της θρησκείας τους. Διακρίνονται διαπολιτισμικά ζητήματα από την αρνητική και θετική τους πλευρά.

■ Στην ενότητα “*Ο Ευαγγελισμός της Μαρίας για τη γέννηση του Μεσσία*” αναφέρει «Ο μνηστήρας της Ιωσήφ, επειδή ήταν ευσεβής δεν ήθελε να την εκθέσει δημόσια και αποφάσισε να διαλύσει τον αρραβώνα διώχνοντας την κρυφά». Ο Ιωσήφ νομίζει ότι η Μαρία είναι έγκυος από μοιχεία και σκέφτεται να τη διώξει κρυφά, ώστε να μην υπάρξει εφαρμογή του νόμου για θανάτωση της μοιχαλίδας διά λιθοβολισμού. Από τα παραπάνω αναδεικνύεται ο σεβασμός στην ανθρώπινη ζωή, στη γυναίκα και η ενσυναίσθηση.

Διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά βιβλία (4)

- Η αντιμετώπιση όλων των ανθρώπων ως ίσων, ο σεβασμός στη γυναίκα και γενικότερα αντιρατσιστική συμπεριφορά φανερώνεται στην ενδέκατη ενότητα “Ο Ιησούς και οι μαθητές του”. Από την αρχή της δράσης του Ιησού τον ακολουθούσαν και γυναίκες ως μαθήτριες στον ευρύτερο κύκλο των μαθητών του. Σε αυτή τη συμπεριφορά εναντιώνονταν οι ραβίνοι, οι οποίοι δε δέχονταν τις γυναίκες, καθώς δεν τις θεωρούσαν ως ίσες με τον άνδρα.
- Η ενότητα “Η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη: Ο πλησίον μας και εμείς” περικλείει αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ειδικότερα ο σπλαχνικός Σαμαρείτης που θεωρούνταν εχθρός των Ιουδαίων, έδειξε φιλευσπλαχνία στον πληγωμένο Ιουδαίο σε αντίθεση με τους υπόλοιπους διαβάτες. Αυτή η συμπεριφορά φανερώνει ενσυναίσθηση, σεβασμό του ανθρώπινου δικαιώματος για ζωή, αντιρατσιστική συμπεριφορά και απουσία εθνικισμού.

Διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά βιβλία (5)

- Η ίση αντιμετώπιση όλων των ανθρώπων από το Θεό και ο σεβασμός στην ετερότητα φανερώνεται στην ενότητα *“Η παραβολή της τελικής κρίσης: Πώς αξιολογούνται οι άνθρωποι στη Βασιλεία του Θεού”*. Συγκεκριμένα, ο Ιησούς Χριστός τονίζει το κριτήριο αξιολόγησης της ζωής και τη σημασία της αγάπης προς το συνάνθρωπο υποστηρίζοντας ότι η κατάληξη του καθενός εξαρτάται από τις επιλογές, τις πράξεις και τις παραλείψεις έναντι των συνανθρώπων του ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους.
- Στην ενότητα *“Ο Ιησούς υπερασπίστηκε και εξύψωσε τις γυναίκες και τα παιδιά στην καινούρια ανθρωπότητα”* οι Φαρισαίοι πήγαν στον Ιησού μία γυναίκα που είχε διαπράξει μοιχεία, για να ζητήσουν τη γνώμη του για την τιμωρία της. Ο Ιησούς δεν καταδίκασε τη γυναίκα. Υπερασπίστηκε τις γυναίκες που βρίσκονταν στο περιθώριο και τους επέπληξε όλους.

Διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά βιβλία (6)

- Στην ενότητα *“Ιεροσόλυμα: πρότυπο χριστιανικών κοινοτήτων”* περιγράφεται ότι η πρώτη χριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων βίωνε την αγάπη και εφάρμοζε την κοινοκτημοσύνη. Οι Χριστιανοί έτρωγαν με απλότητα το δείπνο τους «αγάπες» και είχαν τα πάντα κοινά (Ελληνιστές και Ιουδαίοι). Από τα παραπάνω αποδεικνύεται η ύπαρξη αλληλεγγύης και ο σεβασμός στην ετερότητα.
- Η διδακτική ενότητα *“Διάταγμα των Μεδιολάνων: ένας νέος δρόμος ανοίγεται για τους Χριστιανούς”* αναφέρεται στο διάταγμα των Μεδιολάνων, το οποίο ψηφίστηκε το 313 μ.χ από το Μέγα Κωνσταντίνο και τον Λικίνιο. Σύμφωνα με αυτό κάθε άνθρωπος έχει την ελευθερία να πιστεύει σε όποια θρησκεία θέλει χωρίς να διώκεται. Αυτό αποδεικνύει την ύπαρξη σεβασμού στην ετερότητα και στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Συμπεράσματα

- Το μάθημα των Θρησκευτικών δύναται να αποτελέσει τον πυλώνα μετάδοσης των βασικών αρχών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Παρόλο που δεν υπήρξε ουσιαστικός και στοχευμένος σχεδιασμός, ώστε να υπάρξουν διαπολιτισμικά στοιχεία στα σχολικά εγχειρίδια του γυμνασίου, σε αυτά περιέχονται αντίστοιχες έννοιες όπως: ο σεβασμός της ετερότητας, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός της γυναίκας, η ενσυναίσθηση, η αλληλεγγύη και η αντιρατσιστική συμπεριφορά.
- Προτείνεται να αναδεικνύονται τα αντίστοιχα ζητήματα, όπου υπάρχουν. Αυτό προϋποθέτει ότι σε εύλογο χρονικό διάστημα θα έχει προηγηθεί ενημέρωση των εκπαιδευτικών με σεμινάρια και υποστηρικτικό υλικό.
- Μακροπρόθεσμα, είναι αναγκαίος ο επανασχεδιασμός του αναλυτικού προγράμματος ώστε να εισέλθουν στοχευμένα στοιχεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

**Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας**